

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Rruga Naim Frashëri Nr 37, Tiranë , ALBANIA

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E
SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS
GJEOGRAFI**

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Gjeografi është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA për t'u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të lëndës Gjeografi, në arsimin 9-të vjeçar dhe të mesëm, për t'u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASH-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- programet përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi si dhe të lëndës Gjeografi në veçanti,
- përmbajtjen shkencore të lëndës Gjeografi sipas programeve lëndore përkatëse.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Gjeografi është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

- Së *pari*, të ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASH që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

mësuesve të lëndës Gjeografi në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.

- *Së dyti*, si një program i detyruar, veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjetoje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Gjeografi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilën fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës Gjeografi që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke pasur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit si dhe standardet e mësuesit të Gjeografisë. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Fusha : Dokumentet zyrtare

Rezultati

Mësuesi do të jetë i aftë të...

- zërthejë dokumentacionin shkollor për arsimin parauniversitar;
- zbatojë në praktikën e përditshme kërkesat që burojnë nga zbatimi i këtij dokumentacioni;
- demonstrojë zbatimin konkret të udhëzimeve të MASH në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-mësimnxënies.

Literatura e rekomanduar:

- Ligji për arsimin parauniversitar.
- Dispozitat Normative për arsimin parauniversitar (DN).
- Të drejtat e nxënësve (Neni 21).
- Qeveria e nxënësve (Neni 37).
- Mësuesi, të drejtat e detyrat (Nenet 43,44,45).
- Organet kolegjiale në shkollë (Nenet 51, 53, 54).
- Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 i MASH "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve".
- Udhëzimi Nr.38 , dt.09.10.2007 i MASH "Për zhvillimin e orëve të lira në shkolle".
- Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 i MASH "Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor".
- Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007 i MASH "Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore".
- Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 "Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar".
- Udhëzimi i MASH, Nr. 26 datë 10.08.2010 "Për mbarëvajtjen e punës mësimore edukative në sistemin e Arsimit Parauniversitar në vitin shkollor 2010-1011.
- Udhëzimi i Alterteksit 2010-2011
- Rregulloren Nr 4998, datë 27.07.2010 për vlerësimin e nxënësit në gjimnaz
- "Kualifikimi i mësuesve – Teste 2008, 2009 2010", IKT – Maj 2008.
- "Rregullore e vlerësimit të nxënësit në gjimnaz" , MASH 2010.

Fusha : Programet lëndore**Rezultati****Mësuesi do të jetë i aftë të...**

- shpjegojë strukturën e programeve të lëndës së Gjeografisë (formatin dhe rubrikat e tij, parimet dhe kriteret, linjat dhe nënlinjat).
- përshkruajë hapat që ndiqen për hartimin e planit vjetor, bazuar në programin lëndor.
- interpretojë risitë në strukturë e në përmbajtje të programeve të kësaj lënde;
- interpretojë integrimin e standardeve të të nxënësve të lëndës Gjeografi në programin lëndor;
- vlerësojë koherencën vertikale të kurrikulës së lëndës Gjeografi (sigurimi i vazhdimësisë së programeve nga njëri vit në tjetrin);
- vlerësojë koherencën horizontale të kurrikulës së lëndës Gjeografi (lidhjen e ndërsjellë midis drejtimeve të së njëjtës fushë apo fushave të ndryshme);
- ndërtojë një model planifikimi tematik mbi bazën e objektivave të programit të lëndës Gjeografi.

Literatura e rekomanduar:

- Standardet e nxënësve për gjimnazin - IKT, 2009.
- Programet e lëndës Gjeografi, nga klasa e 6-të deri në klasën e 12 - të.
- Udhëzues për kurrikulën e gjimnazit - IZHA 2010
- Udhëzues kurrikular për lëndën Gjeografi në gjimnaz.

Fusha : Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie**Rezultati****Mësuesi do të jetë i aftë të...**

- shpjegojë strategjitë dhe metodologjitë bazë të mësimdhënies së lëndës së Gjeografisë ;
- demonstrojë teorikisht dhe praktikisht përdorimin e metodave dhe teknikave të ndryshme ndërvepruese për mësimdhënien e lëndës Gjeografi;
- evidentojë mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit të kësaj lënde;
- hartojë objektivat specifike të arritjeve të nxënësve në tri nivele nisur nga objektivat e programit;
- zotërojë teknika të organizimit të mësimin të bazuar në objektivat;

Literatura e rekomanduar:

- Korniza Kurrikulare e Gjimnazit (IKT, 2009);
- Udhëzues për kurrikulën e gjimnazit (IZHA 2010);
- Udhëzues kurrikular për lëndën Gjeografia në gjimnaz;
- Programi i lëndës Gjeografi, nga klasa e 6-të deri në klasën e 12 - të (rubrika: Metodologjia për realizimin e programit).
- Mësimdhënia me në qendër nxënësin - QTKA, 2005;
- Musai, B, “Metodologjitë e mësimdhënies” – Tiranë, 2003;

<ul style="list-style-type: none"> identifikojë se cilit nivel i takon një objektiv i dhënë; ndërtojë pyetje që vlerësojnë objektiva të tri niveleve; shpjegojë strategji që përdoren në orët e punëve praktike në lëndën e gjeografisë; evidentojë teknika dhe metoda që përdoren në veprimtaritë praktike dhe punën me hartën gjeografike; demonstrojë përdorimin e formave dhe teknikave të ndryshme të vlerësimit të nxënësve për lëndën Gjeografi; hartojë teste për matjen dhe diagnostikimin në vazhdimësi të arritjeve të nxënësve; hartojë modele të ndryshme pyetjesh në funksion të objektivave minimalë, mesatarë dhe maksimalë. 	<ul style="list-style-type: none"> Metodat ndërvepruese të mësimit - IKT, 2008; “Mësimdhënia e diferencuar”- IKT 2009; Braktisja e fshehtë : Objektivat minimalë të domosdoshëm për nxënësin - Tiranë, 2007; Si t'i hartojmë objektivat e arritjeve të nxënësve: Histori-Gjeografi. - IKT, 2008; Vlerësimi dhe hartimi i testeve, histori-gjeografi: Buletin "Në fokus të ndryshimeve kurrikulare - historia, gjeografia dhe edukatat qytetare"- Klasa e VI, 2005; Vlerësimi i arritjeve të nxënësve Nr. 2 – AVA, Tiranë 2007.
---	--

Fusha : Përmbajtja shkencore e lëndës

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë të...	Literatura e rekomanduar:
<ul style="list-style-type: none"> shpjegojë konceptet kryesore me të cilat operon lënda e Gjeografisë; interpretojë lidhjet shkak-pasojë midis proceseve e dukurive që trajton kjo lëndë; demonstrojë lidhjen midis njohurive të lëndës me njohuritë e disiplinave të tjera brenda fushës ose jashtë saj; tregojë përmes shembujve lidhjen e njohurive të kësaj lënde me situata të jetës së përditshme. shpjegojë dhe interpretojë konceptet, fenomenet dhe informacionin që trajtohet në lëndën e gjeografisë që lidhen me: <ul style="list-style-type: none"> dukuritë dhe proceset fiziko-gjeografi. resurset natyrore nga pikëpamja gjeografike dhe në drejtim të shfrytëzimit të tyre ekonomik. ligjet e përgjithshme të gjeosistemit thelbin e pesë temave themelore të gjeografisë rajonale. konceptet bazë të rajoneve, që të kuptohet 	<ul style="list-style-type: none"> Tekste shkollore të Gjeografisë në përdorim për shkollën 9 vjeçare dhe të mesme, të miratuara nga MASH “Kualifikimi i mësuesve – Teste 2008, 2009 2010”, botime të IKT Teste Model. Botim i AVA. Tiranë 2007, 2008, 2009, 2010 Etj.

natyra e strukturës së rajoneve dhe aspektet e përgjithshme të ambientit.

- shprehjet hapësinore të politikës dhe të ekonomisë ndikojnë në ndarjen e sotme të botës në komponentë të zhvilluar dhe në zhvillim.
- kriteret e vlerësimit dhe të cilësimit të trashëgimisë natyrore dhe kulturore.
- "gjuhën grafike" të komunikimit në interpretimin e informacioneve hapësinore, sidomos gjatë punës me hartat e ndryshme të trojeve shqiptare.
- ndikimin dhe rolin përcaktues të veprimtarisë jetësore e prodhuese të shoqërisë mbi natyrën e trojeve shqiptare.
- ndërmarrjen e projekteve mësimore për zgjidhjen e problemeve reale që shfaqen në mjedisin e afërt gjeografik.